

העם

אין זה לעשות

הכל מדברים אודות מוג'האויר... אבר איש אינו נושא אצבע לחקונו... דברים אלה טובים בייחוד לגבי הארצות האנגלו-סכסיות בהן משמש מוג'האויר עיר לה רשמית לראשיתה של שיחה; פתיחה אחרת נחשבת לחוסר-נימוס. בישראל, בה כמעט כ, נושא באמת תירוץ לזכות. אין הדיבור אודות מוג'האויר נפוץ ביותר.

ברם, בשנים האחרונות ארעו כמה תהליכי שויות אקלימיות העלולות לשנות במידת מה את פני הדברים: שלג כבר ירד בתל-אביב ובשפלה, מאורע שלא היה לו תקדים; גשמים כבדים ניטחו בעזו, גרמו לשטפונות רציניים בחוף שעבר, הביאו במבוכה גמור רה את החוזים, והשבוע ירד שרב כבד שנימשך ימים, הביא אתו טמפרטורות גבוהות, לחות יחסית שהגיעה במקומות שונים לנקודת רתיחה, גרמה לטפסוף גשם קיץ קליל במקומות בהם אפילו בחורף גשם הוא חזיון נדיר, כמו, למשל, אילת.

חוסר ההתעניינות המסורתי בענייני אקלים גרם לכך שהחום הכבד בא על מרבית חושי-בי המדינה במפתיע. אולם גם אלה המקור-בים לתחנות המטאורולוגיות והמאזינים ל-תחזיות הניתנות כלאחר יד בסופן של החד-שות ברדיו, וידעו עד המתרחש ובא, לא יכלו אלא לצפות לו בשלחה פילוסופית. כפי שאמרה באמת עדיין אי-אפשר לעשות מאומה לחיזון מוג'האויר.

המשק

עסק לא רע

חיים מינצר, אבי היזמה של שיתוף הון פרטי וקואופרטיבי לא היה השבוע בארץ, כש-בית-החרושת שלו בראשון-לציון, נביש, מייצר מוצרי הזכוכית, חגג את הפעלת הכבשן החדש. הוא שהה בחוף-לארץ, רכש ציוד ל-הקמת מפעל חדש לכלי חסיניה ביאזור. לפני 17 שנה, ב-1935, קם על שטח של דונם וחצי מפעל הזכוכית נביש בראשון-לציון. המפעל הצעיר פשט חיש מהר את ה-רגל. כי תוצרתו לא יכלה לעמוד בהתחרות עם תוצרת חוף-לארץ ושערי בית-החרושת העלו חלודה עד שנת 1939.

כשפרצה מלחמת העולם השנייה, הריחו חיים מינצר, תעשיין חרסינה מפולין, ושור-פו מנדל גולד, ריח ביוזם והזרימו לעסק 10,000 לירות. העסקים לא היו רציניים, אך רוב התוצרת קלט הצבא הבריטי והאיום של התחרות חוץ בטל עם המלחמה. ב-1945, כתום מלחמת העולם, נמצא יביש שוב על פרשת דרסם. שוקי הארץ נפתחו לפני תוצרת אנגלית וצ'כית, בארץ לא היו מומחים לזכוכית טובה והפועלים לא התאצו צו במיוחד. ואז הוליד חיים מינצר רעיון לשותף את הפועלים במפעלים, מכר להם 50 אחוז מבית-החרושת (אמר מינצר: ירגישו הפועלים בעורם אם יעבדו רע.) 90 פועלים

הפכו לשותפים למינצר וגולד. כעבוד שנה הסתלק מנדל גולד מהמפעל, מכר את 25 אחוזו שלו לפועלים. נוצרה שותפות מיוחדת במינה: 75 אחוז לפועלים, 25 אחוז לחיים מינצר ובניו.

כשהונגו ההגבלות ליבוא תוצרת זכוכית החל גביש משגשג. כוס היתה יקרת-מציאות, בקבוקי אריזה נמכרו בפרוסקציה. לפני שנה, ב-1951, הגיע גביש לשיא הייצור: 4.2 מיליון כלי אריזה, 3.16 מיליון כוסות, כ-2 מיליון כלי מאור. בתנאים אלה הוחלט על הרחבת המפעל. מהמלחה האמריקאית נתקבלו 150,000 דולאר, השותפים הורמו הון חדש וגביש שהוקם ב-10,000 לירות, שווה כיום קרוב למיליון לירות.

חיים מינצר אינו מתחרט על סבלנותו. קבע מינצר: "השותפות עם פועלים זה לא עסק רע" הוכחה: בית-החרושת ראשון-לציון אחר, תרדיה (נגרות רהיטים), הלך בעקבותיו.

מפלגות

תורה מול עבודה

הסתדרות הפועל המזרחי בארץ-ישראל נוסדה לפני שלושים שנה, איחדה בראשיתה פועלים בעלי רעיונות דתיים ומוסריים אשר שאפו לחולל שינוי ערכים יסודי בחיי העם, להחזיר בו את תורת ישראל. סיסמתם היתה: "תורה ועבודה". זמן מה היה הפועל המזרחי גוף בתוך ההסתדרות הכללית, אולם עד מהרה נתברר שאין שתי התנועות הפועליות הללו מסוגלות לגור בכפיפה אחת, חלק ה-ארי של חברי הפועל המזרחי נטשו את ה-הסתדרות, חיזקו את מפלגתם, הפכו לגוף עצמאי לחלוטין, הקשו להסתדרות הכללית לית רק בזה שהחברי הפועל המזרחי נהנים משיירות קופת חולים שלה.

למרות האידיאליזם הגבוהים, וההישגים ה-התישבותיים הניכרים (f היה היתה הפועל ה-מזרחי מאז ומתמיד מפלגה אופורטוניסטית, שידעה לנצל את שיקול הכוחות בין השמאל לימין, להשיג לעצמה כסאות גם כאשר היתה במיעוט מוחלט, הואשמה לא אחת בזיופי בחירות.

מן המפלגות הדתיות הפועל המזרחי הנה החזקה ביותר, בעלת 12 קבוצות, 15 מוש-בים, 28 ישובי עולים, שכונות. אולם בתוך שורות המפלגה עצמה נערך מאבק חריף, מלחה השמעות שכמותן לא נשמעו בשום מערכה על שלטון במפלגה בארץ. עורו ל-השמעה: עיתוני מפא"י שקיחו לנצחון מכריע של סיעת למפנה אשר בראשה עומדים ח"כ משה אונא ושר הבריאות ד"ר יוסף בורג, והדוגלת בכניסה להסתדרות הכללית, מול למפנה עמדו שתי קבוצות: המרכזית ברא-שותו של משה שפירא, שר הפנים, ש-השתדלה למשוך את הפועל המזרחי יבינה, לקראת תורה על ליכוד החזית הדתית; הרשימה המאוחדת שמנהיגה יצחק רפאע הדרושת עצמאות לפועל המזרחי. למעשה לא נבדלו שתי הרשימות הללו זו מזו, נולדו עקב חיכוכים אישיים בין מנהיגיה. כך או כך, תוצאות הבחירות לועידה ה-

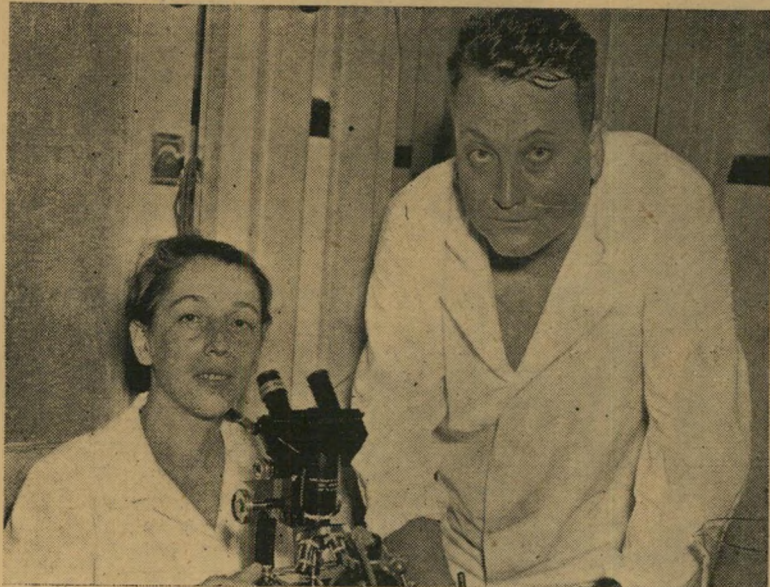
אחת-עשרה של המפלגה, שתערך בחודש הבא, היו מאלפות: הרשימות הימניות קיבו-לו ביחד 64 אחוז מכל הקולות, בעוד שקבו-צת למפנה זכתה ברוב רק בקיבוצים, היתה במיעוט מבוטל בכרך. מסתבר כי מאז היווסד הפועל המזרחי חלה תמורה גדולה בהרכב המפלגה: שוב אין זו תנועה פועלית, רוב רובם של חבריה הם בורגנים ועירים, פקידים, בעלי-מלאכה, שאינם ששים להרחם למרכבת ההסתדרות הכללית. תקוותה של מפא"י לז-כות בתוך ההסתדרות בתוך נאמן נכזבה. ב-מאבק בין תורה לעבודה ניצחה הראשונה.

מכה ידיונית קטנה

גנול להמני קבע פעם את העקרונ שמוטב לגדודי צבא להתקדם בנפרד וללחום במלוכד. עקרון זה אינו תמיד נכון — את זאת למדו החודש פעילי מק"י. הברר התחיל כשמפ"ם החליטה ל-ר-ר פועלים ערביים על עצומה לפתוח לפניהם

עד עתה על יחידה מסוימת של קרקע מוזן. קרקע זאת, בתוך בקוק, הוא חומר נזול או מוצק, מורכב חומרים כימיים המזי-נים את החידקים בזמן התרבותם. אחר אוסי-פים אותם, ממתים אותם, מוסיפים להם חומר חיטוי ומזיקים אותם בכמויות של 12 מיליארדים במנה לכל הזקוק להם.

הפלא שר, "פרו ורבו". במה שהיה לפנים יחידה של שלושה בתי שימוש בצרוף תחיתת פרודור שלפניהם, בקומה השנייה של בניין בית הבריאות על שם נתן שטראוס בירושלים, עבדו שני הממציאים הישראלים על המצאתם. הממציאים: ד"ר דבורה קפלן * שעלתה לפני 17 שנה כסטודנטית מליסא, השלימה לימודיה באוניברסיטה העברית וד"ר חלטר קוך שעלה אף הוא כסטודנט, על-מנת לזכות ברישיון-עלייה כתלמיד, למרות שכבר היה רופא, בוינה עיר מולדתו, תרמו ממעב-דתם הפרואית בירושלים את תרומתם ל-עולם. שני הרופאים, העובדים כבר מספר

ד"ר וולטר קוך וד"ר דבורה קפלן, ממציאים בעזרת גליצ'רינה ופוטפטום, פלא בחיי החידקים

שנים כצוות, גילו, כי אם יוסיפו גליצ'רינה ופוטפטום לקרקע המזון של חידקי החולירע, יחוללו את הפלא של "פרו ורבו" בחייהם של החידקים.

הגורם המניע, שהזיום לראשונה לנסות ולשנות דבר מה בשטח זה, היה שירת הללויה על קרקע המזון הקיים. אותה קראו יום אחד בעיתון מקצועי. למרות שהארץ אי-נה זקוקה לכמויות ניכרות של חומר הזרי-קות, הניתנות רק לאלה היוצאים לאזורים נגועים בחוף-לארץ (כהדור, תימן וסין), ניגש צוות הרופאים במרץ רב לחקירה, וזה ל-מחיאות כפיים מקצועיות כשהתפרסמה הו-דעתם על הפריזון כפול ה-12 בעיתון רפואי לונדוני.

לא על חשבון ההודי. השאלה הראשון-נה ששאלו האנשים את זוג הרופאים היתה, אם לא יכריזו על פטנט, ינצלו המצאתם. "אזר-גי", ענה ד"ר קוך שהתנסה בהמצאות עזר בחוף-לארץ ביוצרו טבעת למצלמה גרמנית הנושאת את שמו, "כבדי החידור פטנט, צריך להיות עשיר על כך נתרום את המצא-תנו לטובת האנושיות". ישראל לא תזכה אם כך ביותר מהכבוד. העולם, שתוצרתו המע-שה, לצרכי טיפול וחיסון כל האנשים החיים בצל סכנת המגפה, היא כמה מאות דווחות של זריקות, עלול לזכות בהרבה. לא בטוח אמנם אם המחיר יזול, אחר שיצירת "חומר היא בידיים פרטיים המועניינות אמנם להו-זיל את שיטות הייצור, אך לא על דשבון הצרכן ההודי, אך או"ם, שביקש מהרופאים הישראלים דו"ח מלא, ויכול להשתמש בהוצ-אה לטובת המיליונים הזקוקים לזריקות" חייגם.

הווי

מכה לאמנות

לאחרונה נראה כי מוסדות ממשלתיים וציבוריים מסוימים מתגרים בצורה רצינית למדי באומנות הישראלית: הצנוורה עשתה לקלס את תיאטרון אהל (ואת עצמה) באול-צה אתו להציג את המחזה הפרוצה הצ'ייתנית בצורה קצוצה ומעוותת וכשינוי שם; ה-

* לא-קרובה לרופאה ד"ר דבורה קפלן, אלמנת אליעזר קפלן.

את שערי ההסתדרות. היתה זאת עצומה הגיונית למדי — החזקה הערבים בהסתדרות הנדפעת (ברית פועלי ארץ-ישראל) היא אחת התופעות הריאקציוניות ביותר בתנועת הפוע-לים הבינלאומית. אפילו האגודות המקצועיות באפריקה הדרומית פתחו בחלקן את שעריהן לפני הכושים.

מק"י הסכימה למטרה בלב שלם. אולם היא חששה שהדבר יתן למפ"ם (שעמדתה ברחוב הערבי רופפת) יתרון על המפלגה הקומו-ניסטית, שהיא הכוח החזק ביותר באותו רחוב.

הלכה מק"י והכריזה על עצומה משלה, נועזת יותר ומתקדמת יותר מעצומת מפ"ם: היא ביקשה להחתים לא רק פועלים ערבים, אלא גם פועלים יהודיים, להפגין בזאת את עקרון אחתה העמים.

אלא שההחלטה על עצומה כרוכה בפעולה ארגונית קשה, ומק"י נתקלה בקשיים. עד לפני שבוע אספה 14 אלף החימות דו-לאומיות, בעוד שמפ"ם הגיעה ל-11 אלף החימות של ערבים בלבד. מאחר שמק"י זכתה בבחירות האחרונות ב-27 אלף קולות, היה פרסום תוצאה זו עלול להתפרש כירידת כוח ה-מפלגה.

הציעה מק"י למפ"ם: הבה נאחד את שתי העצומות, נרכיב ועדה משותפת, בה יימסר הרוב למפ"ם. אולם מפ"ם, ששמחה להזדמנות לתת מכה ידיונית קטנה למפלגה השנייה, ענתה בתמימות: מוטב להגיש שתי עצומות נפרדות. היתה זאת נקמה על דקירות הקומו-ניסטים, הנותנים פרסום רב לעובדה הקטנה שמפ"ם טרם נתנה לאוהדיה הערביים מעמד של חברים במפלגה, מנעה בזאת מן הערבים את השיוויון שהיא דורשת להם בהסתדרות.

רפואה

ישראל זכתה בכבוד

VIBRID CHOLERAE הוא השם המצל-צל של חידק לא טיפפאטי ביותר, המעורר את מחלת החולירע. המצאה הישראלית, ששמ-עה יצא השבוע, תרבה את גידולו פי 12. גיי-דול החידק, הנעשה על קרקע מזון מתאים בתוך מבחנות מעבדות בקטריוולוגיות, על-מנת להשתמש בו בזריקות מונעות חולירע, סבל עקב היבול הקטן שאפשר היה לגדל

"אז מה?"